

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa de vitiis

Wilhelm <Lyon, Prior>

[Basel], nicht nach 1475

De indiscreto fervore. Quarta pars

[urn:nbn:de:bsz:31-308070](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-308070)

634
aliquis sentit se segnem vel accidiosum. instare debet ora-
cioni coram deo. ut orando impetret gratiam. que ab eo ex-
pellat accidiam. Et notandum quod omnia que dicta sunt
ad detestacionem accidie. possunt esse remedia contra acci-
diam. ideo de remedijs accidie hic finem facimus.

¶ De indiscreto feruore.

¶ Quarta pars.

Sicut in vicio auaricie tractauimus de vicio pdi-
galitatis. eo qd auaricia et pdigalitas vicia sunt
opposita. sic cum accidia tractabimus de indiscre-
to feruore. Accidia enim et indiscretus feruor. quodam
modo videntur esse vicia opposita. Ad cuius detestacionem
valere possunt primo testimonia scripturarum. sicut illud ad
ro. xij. rationale sit obsequium vestrum. Tria sunt que ex-
iguntur ad hoc ut homo cum discretione et racionabiliter
deo seruiat. Primum est nobilitas persone cui seruiatur.
Vnde. honor regis iudicium diligit seque iudicium discretio-
nis. Secundum est humana natura. Homo enim raciona-
lis creatura est. et ideo racionabiliter operari debet. pl⁹ de bz
inmiti sapie quaz fortitudini. beluinum enim est viribus de-
certare sicut dicit phs. Tercio requirit hoc ipse hostis
contra quem pugnam habemus. Diabolus enim cont⁹ ho-
minem pugnat potius astucia et sapientia quam viribus.
ideo et nos sapientia contra eum pugnare debemus non vi-
ribus. Vires enim non sufficerent resistere sapientie. quia
melior est sapientia quam vires. et vir prudens quam for-
tis. sapientie. vj. Ad signandum quod deo non placeant opa
sine discretione facta. non offerebat in lege animal cecum
ideo etiam in omni sacrificio offerebat sal. Sale condium-
tur cibi ut hominibus bene sapiant. per quod significatur
discretio que facit opera grata deo. Ad idem ps. iij. palpe-
bre tue. p. g. t. i. considera opera tua. et illud apostoli. ad thi
vj. noli adhuc aquaz bibere. sed vino modico vtere. Glo.
Prudenter sibi vult deus seruari. non in nimietate ne debi-
les fiant. et post medicoz suffragia querant. temperandus

est enim. ut si fieri potest ceptus obsequium gradatim po-
cuis promoueat quam in consideratione minuatur. Ad
idem. j. pe. iij. Karissimi nolite peregrinari in feruore qui
ad temptationem vobis fit. Et ecclesiastes. vij. Noli esse
iustus multum. ibi dicit interliniaris. quod summa iusticia
summa iniusticia est. sunt aliqui qui in nullo volunt conde-
scendere carni. quorum iusticia magna iniusticia est. Ad idem
potest valere illud phi. Arbitror primo in vita utile esse
ne quid nimis.

De multiplici malo quod ex in discreto feruore puenit.

Secundo possunt valere ad detestationem in discre-
ti feruoris. si ostendamus mala que ex eo sequun-
tur. Et ostendit beatus bernhardus quatuor ma-
la ex eo sequi. dicens. Qui ex indiscretionis vicio ieiunia
et vigilias et huiusmodi sic agit. ut deficiente spiritu vel
corpore languente. spiritualia impediuntur. abstulit cor-
pori suo boni operis effectum. spiritui affectum. proximo
exemplum. deo honorem. sacrilegus est et omnium bono-
rum in deum reus. sacrilegus talis dicitur. qui violat tem-
plum domini scilicet corpus suum. Salomon etiam ostendit
quod malum sequitur ex indiscreto feruore. prouerbi-
orum. xix. dicens. Qui festinus est pedibus offendit. Et
le ex festinatione offendit. qui ex indiscreto feruore infir-
mitatem corporis sui seu anime incurrit. et licet ex festina-
tione sequi possit casus in quocumque ambulante tamen pre-
cipue in eo qui per scalam vadit. Preterea talis casu suo mul-
tum descendit. Unde cum conuersio viri religiosi sit qua
si ascensus per scalam. cum discretionem debet ascendere. Si
enim per infirmitatem corruat. ipse descendit vsque ad ini-
cium scale. oportet enim eum comedere carnes. et alia face-
re que faciebat in seculo. Unde dicit beatus bernhardus.
Nemo repente fit summus. ascendendo non volando appre-
henditur summitas scale. De indiscreta etiam festinati-
one legitur. prouerbiorum. xij. quod substantia festinata

200
306

minuetur. Et eiusdem. xx. Hereditas ad quas festinatur
in principio in fine bene carebit. Et licet ista festinatio in
omnibus timenda sit precipue tamen in nouicijs. ille qui
equum suum nimis fatigat in mane. non videtur velle face-
re in die bonam dietam. Sequitur etiam ex isto indiscre-
to feruore. peccatum superbie et vane glorie. Unde quidam
corpus non frangendum sed regendum est. Sicut ergo
moderata ac sancta et simplicia in omni humilitate ieiunij.
que ita corpus attenuent ne animam eleuent. ne res hu-
militatis gignat superbiam. et vicia de virtute nascantur.
que superit spes salutis. si ipsa anime remedia venena sint
De superbia etiam talium dicit bernhardus. Que maior
superbia. quam ut vnus homo toti congregatiōni iudiciū
suum preferat tanquaz ipse solus habeat spiritum dei. De
vana etiam gloria dicit bñ. ad fratres suos. Non legistis
in regula nostra. quod quicquid sine voluntate et consen-
su patris spiritualis fit. vane glorie imputabitur non mer-
cedi. Et math. vi. Exterminant facies suas ut ap. ho. ic.
Sequitur etiam ex feruore indiscreto scandalum aliorum
et maxime in congregatiōne. Bernhardus de talibus. Vni
sunt vnitatis diuiores inimici pacis. Casus etiam vni us-
taliū multos exteret. et tepescere facit a desiderio pro-
ficiendi. et cuius exemplum debuit alios attrahere. facit
eos formidare austeritate religionis. ut adimpleatur il-
lud ps. Posuisti firmamentum eius formidinem. Videtur
etiam sequi ex feruore indiscreto quedam ydolatria.
Unde bernhardus. Scelus est ydolatrie non acquiescere
quali peccatum ariolandi nolle obedire. et subditur. eane
nunc qui se faciunt religiosiores alijs. qui non sunt sicut
ceteri hominum. ecce pagani et ydolatre sunt. Et. x. reg.
xv. dicit samuel. quod peccatum ariolandi est repugnare
et quasi scelus ydolatrie nolle acquiescere. Sequitur etiam
ex indiscreto feruore quandoque rapina. Iudicius enim
quod debet esse apud patrem spiritualem. usurpant sibi

tales persone. ⁊ id cui renunciauerūt. iterum sua auctori-
tate reassumunt. **V**nde bernhardus. **Q**ui vestri curam se-
mel vobis omisistis. quid rursus de vobis vos intromit-
titis. **E**t vt breuiter dicam. non habet callidus hostis ef-
ficacius machinamentum ad tollendam de corde dilectio-
nem. quam si efficere possit vt in ea incaute ⁊ non cum ra-
tione ambuletur. sicut dicit beatus bernhardus.

De stulticijs eorum qui habent indiscretum feruorem.

Tercio possunt valere ad detestationem huius vi-
cij. stulticie que ostenduntur in his esse qui labo-
rant hoc vicio. que sunt duodecim. **P**rima est. qd
ipsi contra ordinem ecclesie crucem lumini preferunt. vel
potius sine lumine ferunt. ordinatus est in ecclesia quod
lumen cruci preferatur. ad significandum quod lumen sa-
pientie cruci penitentie preferendum est. **V**nde legitur
in fine prouerbiorum de sapiente muliere. quod ipsa ope-
rata est consilio manuum suarum. **M**anus sunt qui non so-
lum habent cognitionem. sed etiam operationem bonam.
quorum consilio precipue acquiescendum est. **E**x hoc ve-
ro quod tales crucem penitentie sine lumine consilij fe-
runt. accidit frequenter quod ipsi innocentem crucifi-
gunt. qui latronem crucifigere debuerunt scilicet nouum
hominem. qui debuerunt crucifigere veterem. **V**etus ho-
mo intelligitur ex peccatis compositus velut ex membris.
Vnde ad collo. iij. **M**ortificate membra vestra que sunt su-
per terram ⁊c. **H**omo nouus intelligitur compositus ex vir-
tutibus velut ex membris. nouus ergo tunc crucifigitur
quando per nimiam afflictionem abstinentie virtutes ope-
rari non possunt. **S**ecunda stulticia est. quod ipsi assumunt
arma nimis ponderosa. que pondere suo eos decipiunt. ⁊ que
debuerunt eos ab hoste protegere. potius eos capi ab ho-
ste faciunt non attendentes qd fecit dauid. i. Regum. xvij.

230
qui saul nimis ponderosa arma deposuit. quibus depositis
goliath dericit. Sic aliqui deuincerent dyabolum. euz me-
diocritate ieiuniorum et vigiliarum. qui cum nimietate per iram
vel impacientiam deuincuntur. Tercia est. quod cum ipsi
habeant equum valde impetuofum. non curant tamen fre-
num imponere ei. sed solum calcaribus sunt contenti. cum
tamen constet frenum non minus necessarium esse equo
quam calcaria. non minus periculosum esse alicui inter hostes
esse sine freno quam sine calcaribus. Bernhardus. Bone
voluntati non semper credendum est. sed frenanda et regen-
da est maxime in incipiente. Iaco. iij. Frena in equorum
ora mittimus ad sentiendum nobis etc. Quarta est. quod
euz infirmitas que est ex calida causa periculosior sit quaz
illa que est ex frigida. ipsi tamen se sanos omnino putant
licet ex calida causa infirmentur. Accidia enim velud in-
firmitas est ex causa frigida. unde tepiditas vocatur. In
discretus vero feruor est velut infirmitas ex calida causa.
et ideo periculosior esse videtur. Quinta est. quod euz ipsi
habeant dominum ditissimum et liberalissimum. credunt ta-
men placere ei. si seruientes illi adeo fame affligant. quod
impotentes fiant ad seruendum ei. cum tamen sciant hoc
non placere hominibus pauperibus atque auaris de iumen-
tis suis. nullus enim vult quod iumentum suum tantum iei-
iunet. quod ei seruire non possit. Sexta est. quod euz magni
periculosum sit nauem esse nimis oneratam quam vacuam.
ipsi tamen non curant cauere nauem suam a periculo nimij oneris.
Homo in mundo isto est velut nauis in medio mari. Unde fa-
cta est quasi nauis institoris. hoc dicitur de sapiente mu-
liere p. in fi. Immet autem huic naui duplex periculum
scilicet submersionis ex nimio onere. et versationis per flu-
ctus temptatum ex vacuitate. sed tales periculo sub-
mersionis non curant subuenire. Septima est. quod ipsi
iudicant cibum esse subtrahendum filijs dei qui digni essent
cibari auro et argento. et potari balsamo. iuxta illud Dn.

Da michi alterum thimotheum. et ego eius si vis cibo auro
 et poto balsamo. Ad cumulum huius stulticie facit hoc. quod
 ipsi vident tot filios dyaboli qui omni bono sunt indigni.
 ita large bona domini sui expendere. **O**ctava est quod cum
 ipsi velint multum deo seruire. ita tamen volunt ei seruire
 re. quod non possint ei diu seruire. **S**apiens. **Q**uid stulticus
 quam quod libenter facias curare ut diu facere non possis.
Nona est quod cum equis suis subtrahunt auenaz. volunt
 facere maiorem dietam. male proportionantes ea que asino de
 bentur. scilicet cibaria. et virga. et onus. virgam et onus dupli-
 cant. cibaria autem diuidant. **D**e his habetur ecci. xxviii
Cibaria virga et onus asino. **D**ecima est quod ipsi se pfe-
 ctos non estimant. nisi magistrum suum cristum excedant
 cum scriptum sit luce sexto. **P**erfectus omnis erit si sit
 sicut magister eius. constat cuiuslibet fideli cristus pfectis-
 simus fuisse. et tamen comedebat et bibeat mediocriter.
Undecima est quod ipsi credunt seipsos esse sanctos non
 posse. nisi prius fuerint homicide. **S**i ille qui auferret vi-
 tam alicui qua victurus esset per annum homicida reputa-
 retur. quanto magis ille qui nimis ieiunijs et afflictionis
 bus efficit. ut decem annis citius moriatur quam esset mo-
 riturus. **D**uodecima stulticia est. quod cum ipsi alijs boni
 sint. et caueant a nocimento omnium. tamen sit ipsis ma-
 li sunt et immisericores. scilicet qui sibi neque. cui bonus.

Qualiter sit sumendus cibus. et fratribus quandoque con-
 descendum.

Sciendum est quod in cibus qui sumuntur valde ti-
 menda est delectabilitas. quia frequenter nimis
 sumitur de cibus delectabilibus. quandoque prohibet
 hominem a diuina consolacione. **S**ecundum bernhardum.
 nimis delicata est diuina consolacione. que non datur admi-
 tentibus alienam. **S**ed si quis in cibus quos sumit. in qn-
 tate et in ardore caueat. et creatori de creaturis quas

340

sumit gratias agat. non solum absq̄ peccato. sed etiam merito potest sumere de cibis illis. quantum necesse est ad sustentationem corporis sui. deus enim creauit cibos ad percipiendum eum gratiarum actione fidelibus. ad thi. iij. Et ut breuiter dicam. sic debemus habere corpus sicut eger comedentem. cui multum uolenti inutilia sunt neganda. utilia uero etiam nolenti sunt ingerenda. Et notandum quod sicut apud religiosos viros precipue oportet nouicios cauere ab indiffereto feruore. sic oportet patres spirituales condescendere fratribus quandoq̄. Unde legitur de beato anthonio. quod quidam venator vidit eum gaudere cum fratribus suis. et displicuit ei. cui antonius uolens ostendere. quod quandoq̄ oporteret eum condescendere fratribus ait. pone sagittam in arcu et trahere. et fecit sic. Et rursus dixit. trahere. et traxit. et rursus trahere dixit. et respondit sagittarius. si supra mensuram traxero frangetur arcus. Et respondit antonius. ita est de operatione dei. si supra mensuram tendimus fratres deficiunt. expedit ergo aliquando laxare rigorem. Simile est de cordis cythare. que si parum tendantur raue sonant si nimium rumpuntur. si moderate dulcem sonum reddunt. Imperus animi obice inuento intus mescit. ideo aliquid libertatis concedendum est interdum fratribus. ne sic accidit in dolis ferzatis circuli in eis rumpantur. et profundus exiliat. Castanea non incisa in igne posita. aut crepat aut exilit. Dicitur etiam quod terremotus fiat ex multis vaporibus inclusis in uisceribus terre meatibus non habentibus. ideo oporteret homines ab hominibus non nimis coartari. immo aliquis locus relinquendus est gratie dei et libertati arbitrij.